

Synopsis of
Mishna Berura Shiurim
by Dayan Y. Abraham

כסלו תשס"ט

~ בְּרָכוֹת הַנִּהְיִין ~

~ Choosing Which בְּרָכָה to Say First ~

When we have different foods in front of us, and we want to eat more than one of them, we need to know the order in which to take them and to say the different בְּרָכוֹת. The basic rules can be studied in the following chart.

MASTER LIST

1. Bread, rolls - המוציא
2. Cake, biscuits, crackers, pasta, pretzels, cereals and other מזונות...
3. Wine, grape juice - הגפן
4. Fruits, vegetables:* a) same בְּרָכָה b) different בְּרָכָה
5. Other foods - שֶׁהַכֹּל

* Fruits, Vegetables:

- SAME בְּרָכָה -

1. שְׁבַעַת הַמִּינִים ¹ (see over page)

- a) Olives
- b) Dates
- c) Grapes
- d) Figs
- e) Pomegranates

2. a) Whole b) Sliced ²

3. חֲבִיב - Your preferred Choice.

- DIFFERENT בְּרָכָה -

1. חֲבִיב - Your preferred Choice.

2. שְׁבַעַת הַמִּינִים ³

3. a) Whole b) Sliced ⁴

4. a) בֹּרָא פְּרִי הָעֵץ ⁵ b) בֹּרָא פְּרִי הָאֲדָמָה

The order of priority vis a vis the five different grains is:

- a) wheat flour
- b) barley flour
- c) spelt flour
- d) rye flour
- e) oat flour

N.B. i) Spelt is a type of wheat, but since it is not specifically mentioned in the Torah it is secondary to barley. (M.B. 168:12)

ii) Rye and oats are both types of barley, but rye is usually preferred over oats and therefore takes precedence.

(M.B. 168:13)

See reverse for sources

שְׁבַעַת הַמִּינִים

דברים ח: ח אֶרֶץ חֲפָה וישעיה ונפן ויתאנה ורמון אֶרֶץ - יית שמן ודבש: 2 1 5 4 3 2 1

Questions

Which would you take first from:

- a) a fig and a date ?
- b) a whole apple and a slice of pomegranate ?
- c) a slice of orange and a slice of banana which you prefer ?
- d) a grape and a pear which you prefer ?
- e) a piece of cake and a fig ?
- f) a glass of grape juice and an olive which you prefer ?
- g) barley soup and olives ?

N.B. This sheet is only a general guide. הלכה must be decided on the basis of proper study and / or consultation with a Rav.

דיני קדימה בברכת הפירות.

Laws of Priority in Brochos

1 ש"ע רי"א: א

היו לפניו מיני פירות הרבה אם ברכותיהם שוות ויש ביניהם ממין שבעה מקדים מין שבעה אע"פ שאינו חביב כמו המין האחר ואם אין ביניהם ממין שבעה מקדים החביב ואם אין ברכותיהם שוות אפילו יש בהן ממין ז' כגון צנון וזית איזה מהם שירצה יקדים ואפילו אינו חביב וי"א שגם בזה צריך להקדים החביב ונקרא חביב המין שרגיל להיות חביב עליו אפ"ל אם עתה חפץ במין השני:

ש"ע רי"א: ד

כל הקודם בפ' ארץ חטה ושעורה קודם לברכה וארץ בתרא הפסיק הענין וכל הסמוך לו חשוב מהמאוחר ממנו לארץ קמא הלכך תמרים קודמים לענבים שזה שני לארץ בתרא וזה ג' לארץ קמא: כגון ודוקא שאוכל ענבים כמות שכן אכל אם עשה מהם יין שקובע צרכה לעצמו צפה"ג חשובה והיא קודמת לצרך עליו תחלה אכל מעשה קדירה מחמשת מיני דגן היא חשובה יותר מצרכה היין. כל הנאמר סמוך לארץ קמא קודם למה שנא' סמוך לארץ בתרא לאחר ששורב לו צסמיכה לארץ (טור)

ש"ע רי"א משנה ברורה ס"ק ל"ה

... ועתה נבאר לבאר סדר המעלות בקצרה. וכל המאוחר מחבירו הוא גרוע מחבירו. המוציא [אפילו מפת (כד) של שבולת שועל ושיפון]. במ"מ על מעשה קדירה דחטים. במ"מ על מעשה קדירה (כה) דשעורים. במ"מ על מעשה קדירה (כו) דשיבולת שועל ושיפון שהוא ג"כ מין שעורים [ובמ"מ דשעורים כיון דשעורה מפורש בקרא קודם להן (כו) ואפילו לכוסמין שהוא מין חטים הוא ג"כ קודם]. בפה"ג. (כח) זיתים. (כט) תמרים. וענבים. תאנה. ורמון. בפה"ע ופה"א. שהכל.

ובכל אלו אין משגיחין (ל) על החביב כלל דמי שהוא מאוחר מחבירו אפילו הוא חביב יותר כגון שהיה חביב לו השהכל אפ"ה הפה"א קודם לו וכן בכל הנ"ל. בפה"ע ובפה"א (לא) אזלינן בתר החביב אפילו השני מין זי"ן. היו שניהם חביבין אזלינן בתר מין זי"ן. ואם אחד מהן מוקדם בפסוק כגון שכוסס קליות חטה דברכתו בפה"א ואוכל זית יקדים חטה דהוא קודם בקרא כ"כ המ"א והגר"א פליג ע"ז וכמו שכתבנו לעיל בסק"ז ע"ש. שניהם אינן מין זי"ן יש להקדים פה"ע אם שוים בחביבות הא לא"ה חביב קודם וכן"ל. וכן שניהם פה"א או שניהם שהכל (לב) אזלינן בתר חביב. והנה מה נקרא חביב אגן בני אשכנז נמשכין אחר הרא"ש וסייעתו שהוא המין הרגיל להיות חביב אצלו כמ"ש בס"א ואם שניהם חביבים אצלו אזלינן אחר איזה שחפץ עתה כמ"ש בס"ב לרמב"ם. ברכת אכילה ושתיה (לג) אפילו ברכת שהכל קודמת לברכת הריח:

2 ש"ע רי"א משנה ברורה ס"ק ד

מקדים מין שבעה. ואפילו (ג) הוא חצי פרי והשאר הם שלמים. ואם שניהם (ד) ממין אחד משבעת המינים או ששניהם אינם מין שבעה מקדים השלם ואפילו אם החצי חביב יותר (ה) שלם עדיף:

ש"ע רי"א שער הציון ד

דאם אינם ממין אחד כגון חצי תאנה ורמון שלם תאנה עדיף משום דמוקדם בקרא וכן"ל לענין חטה ושעורה:

3 ש"ע רי"א משנה ברורה ס"ק ט

ס"ל דגם בזה שייך מעלת הקדימה לברך על מין אחד תחלה אלא דס"ל דלא מקדמינן בזה מין שבעה אלא החביב לו יותר יקדימו לברך עליו ולאכול תחלה אכן אם שני המינים (ו) חביבים אצלו בשוה אז מברך על מין שבעה תחלה ועיין מש"כ במ"ב סק"ז בשם הגר"א ועיין בה"ל מש"כ בשם האחרונים דעיקר כ"א הזה שהוא דעת רוב הפוסקים [וגם דאפילו לדעה הראשונה שס"ל דמברך על איזה שירצה מ"מ הלא הברירה היא בידו]:

ש"ע רי"א ביאור הלכה סעי' ב' ד"ה ואם

ואם אינו רוצה וכו' משבעת המינים וכו'. דין זה בברכותיהן שוות הוא אליבא דכו"ע ובאין בברכותיהן שוות כגון צנון וזית תלוי בשתי הדעות שהובאו בס"א. ולפי מה שכתבנו שם במ"ב דהלכה כה"א שם דגם באין בברכותיהן שוות שייך ג"כ דין קדימה ממילא אם אין מעלת החביב בודאי אזלינן בתר מין שבעה:

4 ש"ע רי"א שער הציון ה

(ה) מ"א והנה כ"ז הוא דוקא בדבר שברכותיהן שוין דיש סעד ממה דקי"ל בקס"ח דפת נקיה פרוסה ופת קיבר שלם שלם עדיף אבל בדבר שאין ברכותיהן שוין צ"ע בכל אלו הדינים דלכאורה אפשר לומר כיון דמעיקר הדין קי"ל כדעה ב' שבסעיף א' דחביב עדיף אפילו ממין ז' ממילא כ"ש דשלם עדיף מינה [דהא שלם עדיף אפילו מחביב] או אולי י"ל בהיפך דהא דקי"ל ששלם עדיף מחביב היינו בשברכותיהן שוין ובא לפוטרו בברכתו אבל בשאין ברכותיהן שוין כיון דקי"ל בזה דאפילו ממין שבעה חביב עדיף א"כ כ"ש דעדיף משלם דגרוע ממעלת מין שבעה וצ"ע. וראיתי בדה"ח ... ומ"מ עדיין צ"ע: [וראה ספר ותן ברכה דהר"י ישראל פינחס באדנער שליט"א (p178 notes 43.1, 46) : "... שנשאר בצ"ע בדין זה ... ולכן כתבנו בפנים הציון דשניהם שוים בחביבות - דבכה"ג כו"ע לא פליגי דשלם עדיף מפרוס]

5 ש"ע רי"א משנה ברורה ס"ק י"ח (וס"ק ל"ה) (see above)

וי"א שבפה"ע קודם. והסכימו (י) האחרונים דנכון לנהוג כ"א הזה אם שניהם שוים בחביבות אכן אם פה"א חביב עליו יותר מברך על החביב כנ"ל בס"א וכן אם פה"א (יא) הוא מין שבעה כגון קליות של חטים ותפוח או אחד משבעת המינים יש לו לברך תחלה על החטה שהוא מין שבעה וקודמת בפסוק: